

Kulttuuripäivät syyskuussa

Kuurosokeiden kulttuuripäiviä vietetään 25.–27.9.1998. Tapah-
tumapaikkana on Tampereen toi-
mintakeskus. Sunnuntain pääjuh-
laa vietetään Hervannan eloku-
vateatterissa. Kulttuuripäivien
teemana on *kuurosokeiden kult-
tuuri vai monikulttuurisuus*.

Perjantaina ja lauantaina 25.–
26.9. järjestetään useita työpajoja
kulttuurin eri alueilta. Uutisleh-
dessä numero 11 on lista mah-
dollisista työpajoista sekä kupon-
ki, jolla jokainen voi ilmoittaa mistä
työpajasta on kiinnostunut. Vas-
taukset on lähetettävä maaliskuun

loppuun mennessä. Vastausten
perusteella valitaan ne työpajat,
jotka toteutetaan. Kaikista aiheista
työpajaa ei voida toteuttaa.

Kulttuuripäivien pääjuhla on sun-
nuntaina 27.9. Hervannan eloku-
vateatterissa. Tilaisuudessa kuul-
laan alustuksia ja keskustelua
kulttuurista ja monikulttuurisuu-
desta sekä nähdään esityksiä.
Näyttelyssä on esillä kuurosokei-
den taide- ja harrastustöitä. Kult-
tuuripäivillä julkistetaan kuuro-
sokeiden kirjoittajien runo- ja no-
vellikokoelma, Vuoden Kirjoittaja
sekä Vuoden Veistos 1998.

TUNTOSARVI 24.vuosikerta, ISSN 0358-2280

Julkaisija: Suomen Kuurosokeat ry, Uudenmaankatu 28, 00120 Helsinki.
Puhelin (09) 5495 350. Tekstipuhelin (09) 5495 3526. Fax (09) 5495 3517.

Päätoimittaja: Anu-Liisa Rönkä **Toimittaja:** Raili Karisaari

Toimitusneuvosto: Anu-Liisa Rönkä, Unto Honkanen, Vieno Hyttinen,
Marja-Liisa Ritala, Ritva Väisänen, Raili Karisaari.

Vuosikerta 150 mk. Lehti ilmestyy 11 kertaa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, äänitteellä,
videona, ruotsinkielisenä käännöksenä ja sähköpostina.

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry

Maaliskuu 3/1998

**Mikaela tekee
uutisia
viittomakielellä**

**Keskustelua
eri keinoin**

**Arla tarjoaa
tietä työhön**

Kesän leirejä

Sisällys:

Yhteyksiä kuuroihin.....	2
Pääkirjoitus: Kuurosokeat kuurojen yhteisössä, Kuurojen Liiton puheenjohtaja Markku Jokinen.....	3
Kuurojen Liitto, Tavoitteena tasa-arvo	4
Mikaela Tillander ja viittomakieliset uutiset.....	6
Viittomakielisyys tietoyhteiskunnassa	8
Kuulonhuoltoliitto, Osallistumisen esteet pois	9
Kuurojen Palvelusäätiö	10
Kuurojen eläkeläisten kulttuuritapahtuma Vaasassa	11
Kommunikaatiota monin eri tavoin	12
Olen kaksikielinen	14
Aluesihteerit osana palveluverkostoa	16
Yksilölliset polut työelämään	18
Järjestön kesäleirejä	19
Kulttuuripäivät syksyllä	20

Kansi: Mikaela Tillander, viittomakielisten uutisten uutisankkuri. (Kuva: ALR)

Seuraava Tuntosarvi ilmestyy 22.4. Aineiston on oltava toimituksessa viimeistään 6.4.1998.

Yhteyksiä kuuroihin

Tämän Tuntosarven teemana on kuurous. Suomen Kuurosokeat ry:llä on historiansa takia kiinteät yhteydet Näkövammaisten Keskusliittoon. Monenlainen yhteistyö näkövammaisten kanssa on vilkasta ja luontevaa.

Kuurojen Liiton kanssa yhteydet ovat vähäisempiä. Tämän Tuntosarven numeron myötä haluaisinkin kysyä, voisiko meillä olla enemmän annettavaa toisillemme?

Kuuroilla on oma vahva kulttuurinsa, joka perustuu visuaalisuuteen. Kuuron ihmisen käsitys omasta itsestään nojautuu viittomakieliseen kulttuuriperintöön. Voiko viittomakielinen kuurosokea löytää itselleen paikkaa kuurojen viittomakielisen kulttuurin jäsenenä?

Nämä ovat kysymyksiä, jotka nousevat ehkä esille ensi syksynä Kuurosokeiden kulttuuripäivillä. Tarkoituksena on pitää hauskaa ja harastaa – mutta myös keskustella vakavasti siitä, mitä on olla kuurosokeiden yhteisön jäsen ja luoda positiivista ja vahvaa kuurosokeiden kulttuuria.

Anu-Liisa Rönkä
Tiedottaja

Kuurosokeat kuurojen yhteisössä

Viittomakieltä käyttävät kuurosokeat ovat mielestäni aina olleet luonnollinen osa kuurojen yhteisöä. Kuurojen vanhempieni välityksellä olen heitä nähnyt lapsesta saakka. Oli jännittävää ensimmäistä kertaa itse haparoiden keskustella kädestä käteen viittomalla kuurosokean kanssa. Pelkoni siitä kuinka viittoa heidän kanssaan hälveni näiden keskustelujen kautta.

Viittomakielisiä kuurosokeita tapaa nykyään esimerkiksi kuurojen yhdistyksen tiedotustilaisuuksissa tai valtakunnallisissa tapahtumissa kuurojen kuurosokeiden tulkkien kanssa. Joillakin heistä on kiinteät kontaktit kuuroihin ystäviinsä. Mutta jotenkin on tuntunut, että heitä tapaa nykyään vähemmän kuin aikaisemmin. Tätä on syytä itse kunkin pohtia, miksi on näin.

Tietoa siitä, millaista on olla kuurosokea, mitä on usher jne. ei ole koskaan liikaa. Usher-kuurot ovat viime aikoina kiitettävästi itse panostaneet tämän tietouden levittämiseen kuuroille. Tieto näyttää olevan hyödyllistä niille kuuroille, joilla ei ole omakohtaisia kokemuksia tai kontakteja kuurosokeiden kanssa.

Tietoa tärkeämpiä ovat kuitenkin luonnolliset kontaktit ja ystävyys-suhteet. Kokemusten, ajatusten vaihto ja tunteiden jakaminen on kaiken inhimillisen vuorovaikutuksen pohja. Miten tällainen verkosto luodaan – se on mielestäni yhteisön pohdinnan arvoinen asia kuurojen ja kuurosokeiden kanssa.

Kuurojenyhdistysten toiminnassa voisi viritä monenlaisia mukavia yhteistyömuotoja, joiden suunnittelussa kuurosokeat voisivat olla aktiivisesti mukana. Liittotasolla voisi olla myös enemmän yhteisiä projekteja, kouluja ja vanhempiakaan unohtamatta.

Kuurosokeat ovat osa kuurojen moni-ilmeistä ja värikästä yhteisöä, jonka elämää he rikastuttavat monin tavoin. Tietoutta lisäämällä ja ennakkoluulojen vähentymisellä monipuolisemman yhteistyön avulla he voivat olla enemmän mukana kehittämässä tätä yhteisöä.

Markku Jokinen
Puheenjohtaja
Kuurojen Liitto

Tavoitteena tasa-arvo

Kuurojen yhdistystoiminnalla on kautta aikojen ollut tärkeä merkitys kuuroille. Yhdistys on ollut viittomakielinen tapaamispaikka, jossa on harrastettu, opiskeltu ja opittu ajamaan omia oikeuksia. Yhdistys on tukenut kuuroa ihmistä elämässä kehdosta hautaan.

Maailman ensimmäinen kuurojen yhdistys perustettiin Pariisissa jo 1930-luvulla. Suomen vanhin yhdistys syntyi Turussa 1886. Kuurojen Liitto perustettiin vuonna 1905 eli Liitto täyttää tänä vuonna jo 93 vuotta.

Kuurojen Liitto on nykyisin iso järjestö, jonka jäsenenä on 50 paikallisyhdistystä eri puolilla maata. Yhdistyksissä toimii noin 4 700 jäsentä. Liitto palvelee Suomen kaikkia, noin 8000 kuuroa.

Kuurojen Liitto sijaitsee Valkeassa talossa Helsingissä. Liitolla on alueellisen toiminnan puolella neljä järjestöohjaajaa maan eri kolkilla ja ympäri maan työskentelee 15 kuntoutussihteeriiä. Oulussa on alueellinen palvelukeskus, johon on keskitetty kuuroja ja muita kuulovam-

maisiapalvelevia toimintoja ja tiloja. Vastaavia palvelukeskuksia on suunniteltu myös muihin suuriin kaupunkeihin. Kuurojen Liiton palveluksessa on kaikkiaan noin 80 työntekijää.

Kaikki 50 paikallisyhdistystä ovat itsenäisiä Kuurojen Liiton jäsenyhdistyksiä. Kuurojen Liitto on siis Kuurojen yhdistysten keskusjärjestö. Kuurojen Liiton toimintaa ohjaa liittokokous, johon yhdistykset valitsevat äänivaltaiset jäsenet. Äänivaltaiset jäsenet kokoontuvat liittokokoukseen päättämään Kuurojen Liiton toiminnan yleislinjauksista.

Oma kieli ja kulttuuri

Kuurojen Liiton toiminnan lähtökohtana on kuuro ihminen, hänen elämäntilanteensa sekä kuurot ryhmänä, jolla on oma kieli ja viittomakieleen perustuva visuaalinen kulttuuri. Liiton tavoitteena on saavuttaa sellaiset elämän olosuhteet, joissa kuuro voi kasvaa tasa-arvoisesti muiden kanssa, itsensä ja kuuroutensa hyväksyvänä ihmisenä.

Apulaisjohtaja Pekka Mikkola (oik.)

Liiton yksi tärkeä tavoite on saada viittomakielelle arvostusta ja laillinen tunnustus luonnollisena kuuron ihmisen kielenä. Vain tämän myötä kuuroilla on mahdollisuus yhteiskunnalliseen osallistumiseen, palvelujen ja tiedon saantiin sekä koulutukseen ja työhön siinä missä muillakin kansalaisilla. Suomen 8000 kuurosta 5000 käyttää ensimmäisenä kielenään viittomakieltä.

Kuurojen Liiton viestintäosasto tekee Kuurojen lehteä, muuta tiedotusmateriaalia ja tuottaa viittomakielisiä videoita. Ohjelmia tehdään kuurojen tiedotus-, koulutus- ja virkistystarpeisiin. Keskeisintä tuotantoa ovat tiedoteohjelmat ja oppimateriaalit. Lapsille tuotetaan muun muassa satuohjelmia.

Kuurojen kulttuuri perustuu viittomakieleen

Kuurojen kulttuuritoiminta perustuu visuaalisuuteen. Kuuron identiteetti eli käsitys omasta itsestä perustuu viittomakieliseen kulttuuriperintöön. Identiteetin vahvistumisen edellytyksenä on toimiva kuurojen yhteisö ja erilaiset tiedot ja taidot myös kulttuurin alalta jo mahdollisimman nuorena.

Yhteistyötä tehdään kuulovammaisten koulujen, päiväkotien ja lasten vanhempien kanssa. Kulttuurikeskus järjestää ohjausta, kilpailuja, tapahtumia ja koulutusta sekä solmii kansainvälisiä yhteyksiä. Joka toinen vuosi järjestetään valtakunnalliset kulttuuripäivät.

Kuurojen teatterin, kansantanssin ja viittomakielisten kuurojen toiminnalla on pitkät perinteet. Kerhoissa harrastetaan viittomakielistä lausuntaa, pantomiimia, liikuntaesityksiä, elokuvausta, valokuvausta, kuvataidetta jne.

Kulttuurityön osana kerätään museoesineistöä ja ylläpidetään museohuonetta sekä järjestetään pieniä näyttelyitä.

Lähde: VIITTOMAKIELI – nyt ja aina, Kuurojen Liitto, 1995.

Mikaela Tillander:

Viittomakielisissä uutisissa voin käyttää omaa kieltäni

Anu-Liisa Rönkä

Mikaela Tillanderin kasvot ovat monelle tutut: hän on viittomakielisten uutisten uutisankkuri, joka ilmestyy televisioon alkuillasta neljä kertaa viikossa. Viittomakielisiä uutisia nähdään toki joka päivä. Lähetykset ovat TV 1:ssä arkisin kello 17.40 ja viikonloppuisin kello 18.30.

Mikaela aloitti uutisissa osa-aikaisena viittojana pari vuotta sitten. Viime kesästä lähtien hän on ollut kokopäiväinen viittomakielinen uutistoimittaja. Ja tietävästi hän on ensimmäinen Yleisradion palkkaama kuuro toimittaja.

Mikaela kiinnostui toimittajantyöstä jo lapsena. Pikkutyttönä hän tapasi istua isän sylissä, kun isä luki Helsingin Sanomia. Tyttö pyysi isää viittomaan, mitä lehdessä kerrotaan.

– Sillä tavalla tutustuin uutismaailmaan, Mikaela sanoo.

Kesämökillä pikku-Mikaela toimitti omaa lehteä, jossa oli juttuja, ilmoituksia, satuja ja veljen piirroskuvia. Myöhemmin Mikaela opiskeli tiedotusoppia Laajasalon opistossa, toimi harjoittelijana Kuurojen Lehdessä, työskenteli toimittajana Kuurojen Liiton videotuotannossa, freelancerina Yleisradiossa ja aloitti myös tiedottajan opinnot Markkinointi-instituutissa.

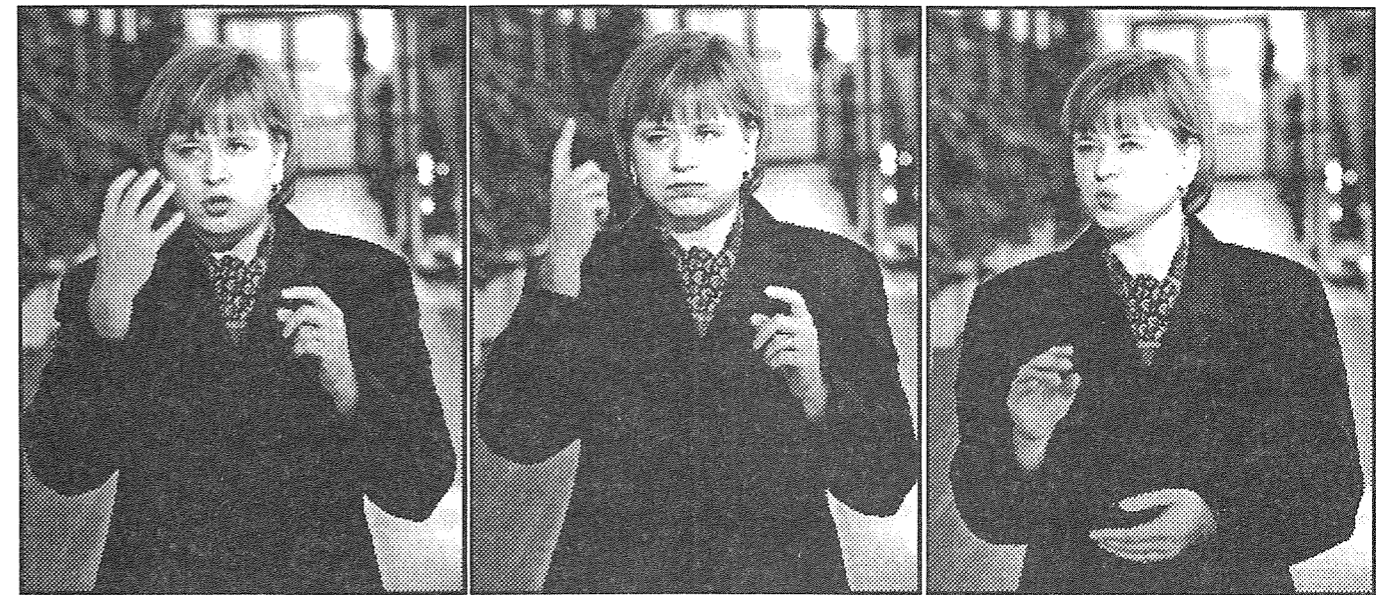
– Tiedottajan työ kiinnosti minua, mutta jokin kuitenkin veti uutispuolelle. Kirjoittaessani en voi käyttää omaa kieltäni, ilmeitäni ja eleitäni. Viittomakielisissä uutisissa totesin, että televisio on minun paikkani.

Lisää kuuroja työryhmään!

Mikaela sanoo viihtyvänsä työympäristössä, jossa muut ovat kuuroja.

– Joskus tietysti tuntuu raskaalta ja kaipaen työryhmään muita kuuroja.

Melkein kaikki Mikaelan työtoverit

Mikaela Tillander haluaa käyttää työssään omaa kieltään.

opiskelevat viittomakieltä – osaston päällikköä myöten.

Yleisradio on lähettänyt viittomakielisiä uutisia syksystä 1994 lähtien. Myös kaikissa muissa Pohjoismaissa ja monissa Euroopan maissa tehdään uutisia viittomakielellä.

– Ruotsissa on uutiset kuusi kertaa viikossa, mutta lauantaina lähetetään tunnin paketti, jossa on erilaisia ohjelmia viittomakielellä.

Mikaela toivoo enemmän viittomakielisiä ohjelmia myös Suomen televisioon. Ensimmäinen toive on saada omasta uutislähetyksestä kymmenminuuttinen.

– Viisi minuuttia on todella lyhyt aika. Monet luulevat, että teksti-tv riittää palvelemaan kuuroja, mutta ei se riitä. Viittomakielinen katsoja ei välttämättä ymmärrä suomeksi

tekstitettyjä uutisia, ellei hän ole saanut omalla kielellään pohjatietoja uutistapahtumista.

– Moniin ohjelmiin, esimerkiksi ajankohtaisiin keskusteluohjelmiin olisi hyvä saada viittomakielen tulkki mukaan.

Monen kuuron tiedonsaanti on viittomakielisten uutisten, Kuurojen Lehden ja videotiedotteiden varassa. Mikaelan mielestä viittomakielistä tietoa pitäisi olla paljon enemmän tarjolla.

– Nuoret kuurot ovat löytäneet internetin, mutta kieliongelma voi tulla siinäkin vastaan.

Multimedia on yksi tulevaisuuden mahdollisuus: tietokoneella voisi silloin saada tietoa haluamassaan muodossa, esimerkiksi viitottuna.

Viittomakielisyys osaksi tietoyhteiskuntaa

Kuurojen Liitto julkaisi joulukuussa 1997 viestintäpoliittisen ohjelmansa. Ohjelma on suunnattu etupäässä julkishallinnon viranomaisille ja kuntien päättäjille. Varsinkin kunnat ovat avainasemassa tietojä viestintäpalvelujen tuottajina ja rahoittajina.

Viestintäpoliittinen ohjelma arvos- telee sitä, että nykyinen viestintä- ympäristö ja perinteiset viestimet palvelevat kuuroja huonosti. Varsinkin Yleisradion velvollisuus on tarjota nykyistä enemmän viittomakielistä ohjelmaa ja lisätä tekstitet- tyjen ohjelmien määrää. Digitaalitekniikka avaa siihen uusia mah- dollisuuksia.

Ohjelmassa tähdennetään myös kuurojen turvallisuutta hälytys- ja hätätilanteissa. Yhteydet hälytys- keskuksiin ja erilaiset hätäpalvelut on oltava myös kuurojen saatavilla helposti ja nopeasti.

Ohjelma korostaa tietoverkkojen ja multimedian tarjoamia uusia ratkai- suja. Uusi tekniikka avaa mahdol-

lisuudet viittomakielisiin tietopalve- luihin, ja sitä tietä kielelliseen tasa- arvoon. Lähtökohtana on, että kuu- rojenkin käytössä on nykyaikainen viestintäteknikka ja mahdollisuus kouluttautua sen käyttöön.

Suomessa on noin 5 000 kuuroa, jotka käyttävät viittomakieltä en- simmäisenä kielenään. Heidän li- säkseen löytyy tuhansia kuulevia, jotka käyttävät viittomakieltä. Kysy- mys on siis melko huomattavasta väestön osasta.

Multimedia käyttöön

Kuurojen Liitto on jo 15 vuoden ajan tarjonnut viittomakielisiä informaatio- ja hyötyohjelmia. Nyt Liitto on käynnistämässä laajaa multime- diaprojektia, jossa kuvapuhelinta käytetään tieto- ja muiden palve- lujen välittämiseen. Projekti luo uu- sia ratkaisuja kuurojen koulutuk- seen, viittomakielen tulkkipalvelui- hin ja kuurojen saamiin sosiaalipal- veluihin. (RK)

Lähde: Kuurojen Liiton tiedote.

Kuulonhuoltoliitto

Osallistumisen esteet pois

Kuulonhuoltoliitto on huonokuu- loisten ja kuuroutuneiden valtakun- nallinen edunvalvonta- ja palvelu- järjestö. Suomessa on 300 000 kuulovammaista, joista valtaosa on eriasteisesti huonokuuloisia. Hei- dän ongelmansa on kommunikoin- nin vaikeus. Kuulonhuoltoliiton tär- keänä tavoitteena onkin poistaa kommunikoinnin ja osallistumisen esteitä.

Kuulonhuoltoliitolla on keskustoimisto Valkeassa talossa Helsingis- sä. Liitolla on lisäksi kahdeksan pii- ritoimistoa ympäri maata. Liittoon kuuluu lähes 100 paikallisyhdistys- tä, joissa toimii noin 16 000 kuulo- vammaista.

Kuulovammaisille yhdistystoiminta on henkireikä ja vaikuttamiskana- va. Yhdistyksessä saa monenlais- ta apua kuulo-ongelmiin, kuten opastusta kuulokojeen ja muiden apuvälineiden käytössä sekä tietoa kuulovammaisille kuuluvista etuuk- sista. Yhdistyksissä voi osallistua kursseille ja opiskella ryhmissä.

Järjestösihteeri Heimo Liimatainen

Monelle parasta antia on yhdessä- olo muiden kuulovammaisten kanssa: ystävien tapaaminen ke- säpäivillä ja retkillä antaa iloa, tu- kea, rohkeutta ja itseluottamusta. Nuoret ovat perustaneet suurimpiin kaupunkeihin omia kerhojaan.

Myös kuuroutuneilla on omaa toi- mintaa. Kuuroutuneet ovat menet- täneet kuulonsa puheen oppimisen jälkeen. He puhuvat, mutta eivät kuule apuvälineidenkään avulla. Kursseilla opiskellaan kuuloa kor- vaavia kommunikaatiomenetelmiä, kuten huulitalukua, viitottua puhetta ja sormiaakkosviestintää.

Kuulonhuoltoliiton tavoitteena on tukea ja rohkaista kuulovammaisia yhteiseen toimintaan. Liitto järjes- tää myös kuntoutusta ja muita kuu- lonhuollon palveluita sekä opastaa apuvälineiden ja kommunikointi- menetelmien käytössä. Lisäksi liit- to puolustaa kuulovammaisten yh- teiskunnallisia oikeuksia ja tiedot- taa kuulovammaisuudesta ja kuu- lovammojen ehkäisystä.

Kuurojen Palvelusäätiö

Kuurojen Palvelusäätiö tarjoaa palveluja kuuroille ja kuurosokeille. Palvelutoiminnan peruspilareita ovat asumispalvelut ja suojatyötoiminta. Lisäksi säätiö tuottaa sellaisia tukipalveluja, joita kuurot ja kuurosokeat eivät saa julkiselta sektorilta. Säätiöllä on myös projekteja, joilla pyritään parantamaan kuurojen ja kuurosokeiden asemaa.

Kuurojen Palvelusäätiön keskustointomisto on Valkeassa talossa Helsingissä. Muita toimipisteitä on yhteensä kahdeksan eri puolilla maata: Kuurojenkoti Ävik ja Marjaanakoti Hyvinkäällä; Kuurojenkoti Runola Oulussa; Työkeskus ja Palvelutalo Sampola Hämeenlinnassa; Antinkoti sekä Nuorten kuurojen tukiasunnot Jyväskylässä, Ison-Antintien ja Neulapadontien pienryhmäkodit Helsingissä sekä Joensuun pienryhmäkoti.

Säätiön toimipisteet palvelevat viittomakielellä. Viittomakielisessä ympäristössä kuurot ja kuurosokeat voivat hoitaa asioitaan omalla kielellään, seurustella ja tutustua uusiin ihmisiin.

Toiminnanjohtaja Hilikka Nousiainen

Yhteydet muihin tärkeitä

Tutkimusten mukaan elämässään menestyvällä kuurolla on sosiaalisia tietoja ja taitoja. Hänellä on hyvät yhteydet sekä kuurojen että kuulevien maailmaan – hänellä on kontakteja ystäviin, tuttaviiin ja sukulaisiin. Hänellä on useita harrastuksia ja hän toimii aktiivisesti järjestössä.

Eristettyä elämää elävän kuuron tilanne on toisenlainen. Hänellä on heikot yhteydet sekä kuurojen että kuulevien maailmaan. Hänellä on vähän ystäviä ja tuttavii ja vain vähän kontakteja lähisukuun. Hänellä ei ole tärkeitä harrastuksia eikä hän osallistu aktiivisesti järjestötoimintaan. Hänellä on puutteellinen tai vanhentunut ammattikoulutus ja taloudellinen tilanne on epävarma.

Selvityksestä Kieli – kynnyks hyvinvointiin. Kuurojen Palvelusäätiö. Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry. Helsinki 1997.

Kuurojen eläkeläisten kulttuuritapahtuma Vaasassa

Kuurojen Liiton eläkeläistoimikunta ja kulttuurikeskus järjestävät kuurojen eläkeläisten kulttuuritapahtuman Vaasassa 16.–17.5.1998. Paikka on Vaasan yliopisto, Wolffintie 34, 65200 Vaasa.

Tapahtumassa voi esittää esimerkiksi lausuntaa, pantomiimia, tanssia, tanhuja, sketsejä, näytelmiä, kerrontaa ja vapaamuotoisia esityksiä. Taide- ja harrastetöiden näyttelyyn voi lähettää maalauksia, veistoksia, puu- ja metallitöitä, neuletöitä, kudonnaisia, valokuvia jne. Kuurosokeiden taide- ja harrastetyöt arvostellaan erikseen. Taide- ja harrastetöiden näyttely on avoinna koko tapahtuman ajan.

Taide- ja harrastetyöt on lähetettävä 6.5.1998 mennessä osoitteella:
Vaasan Kuurojen Yhdistys ry
Käsityöläiskatu 6
65200 Vaasa

Esiintymisilmoittautumiset 29.4.98 mennessä osoitteella
Kuurojen Liitto ry
Katariina Enqvist
PI 57
00410 Helsinki

Ilmoittautumislomakkeita voi tilata Enqvistiltä,
tekstipuh. 09-5803 505

Tervetuloa Vaasaan!

Kuurosokeiden kulttuuripäivät Tampereella 25.–27.9.1998

**Teemana:
Mitä on kuurosokeiden kulttuuri?**

Kommunikaatiota monin eri tavoin

Soile Silvennoinen

Ei ole olemassa yhtä ja ainoata oikeata tapaa kommunikoida. Valtaväestö vain on kuulevia ja näkeviä. Meidän kuurosokeidenkin tulee pärjätä tässä yhteiskunnassa, vaikka yhteydenpito ympäröivään maailmaan ei aina olekaan itsestään selvää. Siksi meidän olisi hyvä osata useita eri kommunikaatiotapoja. Meille on tarjolla myös erilaisia tukimuotoja, mm. tulkkipalvelu.

Olen itse viimeisten 10 vuoden aikana opetellut useita eri kommunikaatiotapoja. En yritä sanoa, että hallitsen ne täydellisesti ja tulen kaikissa elämäntilanteissa itsenäisesti toimeen. On vain arvokas lisäetu, jos hallitsee yhden kommunikaatiotavan lisäksi vielä muita menetelmiä, ja oppii kehittämään niitä sosiaalisen kanssakäymisen helpottamiseksi.

Menetin kuuloni alle 3-vuotiaana. Kuulolaitteet auttoivat hieman äänten erottamisessa. Puheen ymmärtämisessä ne eivät auttaneet, mutta

tukivat sen verran, että opin ilmaistamaan itseäni puheella ja vastaanottamaan ihmisten sanomaa huulilta lukemalla. Näkövammani todettiin 15-vuoden iässä. Kun näkökyky alkoi heikentyä, tiesin, että eteeni tulee paljon uusia haasteita, jotta selviytyisin joka päiväisessä elämässä.

Viittomia sanakirjasta

Viittomakielen opettelusta se alkoi. Opettelin viittomakielen sanakirjasta sormiaakkoset ja monia viittomamerkkejä. Tutustuin kuuroihin ja kuurosokeisiin. Tulimme ymmärretyiksi puolin ja toisin, vaikka kuurot käyttivät varsinaista viittomakieltä ja minä viitoin suomen kielen mukaisesti (**viitottu puhe**).

Nyt minun on edelleen kehitettävä taitoani, sillä joudun heikosti valaistuissa tiloissa vastaanottamaan viittomat taktiilisti, **kädestä käteen viitottuna**. Tämä vaatii minulta harjoittelua!

Soile Silvennoinen

Käytän paljon myös tulkkipalvelua. Tilaan tulkin esim. kokouksiin, kursseille ja leireille. Tulkki toimii minulle tarvittaessa myös oppaana ja kuvailee ympäristöä.

Antikvakirjoitusta eli käteen kirjoitettuja **suuraakkosia** käytän mm. hammaslääkärissä. Myös kouluikäiset lapset osaavat kirjoittaa tikukirjaimia. Pari vuotta sitten sattui hauska tapaus: Olin menossa 9-vuotiaan kummityttöni kanssa saunaan. Otin kuulolaitteet pois korvis-tani, ja sanoin: Nyt en kuule mitään, enkä näe huuliotasi.

Istuimme saunassa vaitonaisina ja minä heitin löylyä. Jossain vaiheessa huomasin, että tyttö puhuu jotain. En ymmärtänyt, joten pyysin häntä kirjoittamaan asiansa tikukirjaimilla käteeni. Tyttö alkoikin kir-

jain kirjaimelta kirjoittaa: **TÄÄLLÄ ON KUUMA, MUN TÄYTYY MENNÄ**. Meille tulikin sitten äkkilähtö saunasta, mutta tämän jälkeen kummityttöni oppi käyttämään tätä tapaa pimeässä juttellessamme!

Yhteys englantilaisiin

Englantilaiset **sormiaakkoset** opettelini v.-94, kun teimme kuurosokeiden ryhmämatkan Lontoon. Kävimme mm. SENSE-järjestössä tapaamassa englantilaisia kuurosokeita. Oli ilo huomata, että heihin sai kuin saikin suoran kontaktin!

Englantilaiset sormiaakkoset on helppo oppia ja vaivaton käyttää. Olen opettanut ne myös avomiehelleni. Käytämme tätä tapaa esim. autoillessamme. Kun on pimeä, en saa selvää miehen huuliosta. Hän ohjaa vasemmalla kädellään auton rattia ja oikealla kädellään naputtaa käteeni englantilaisia sormiaakkosia. Sanoma menee perille, ja voin sitten itse vastata hänelle puhumalla. Toimivaa kommunikaatiota tämäkin!

Pistekirjoituksen opin jo 11 vuotta sitten. Se ei tarkoita, että olen siitä lähtien lukenut kirjoja ja lehtiä vain pisteillä. Ei, vaan tärkeä on yläpitiä jo opittu taito. Minun on kehitettävä taitoani myös sen vuoksi,

että toimin pistekirjoituksen ohjaajana.

Pistekirjoituksen avulla voi myös kommunikoida. Kuurosokeat voivat käyttää erilaisia pistekirjoitukseen pohjautuvia apuvälineitä. Näitä ovat mm. **aakkostaulu, tellatouch ja dialogos**. Muutamilla on myös tietokone, jossa on **pistenäyttö**. Näin tietokonetta voi käyttää myös keskustelulaitteena kuulevan ystävän kanssa.

Tietokonetta aloin itse käyttää toden teolla kaksi vuotta sitten, kun siihen asennettiin sähköposti, puhelinohjelma ja suurennusohjelma. Yhteydenpito ystäviin ja tuttaviiin on helpottunut. Myös tiedonsaanti-mahdollisuudet ovat parantuneet, kun voi lukea elektronisia lehtiä ja kirjoja.

Eri kommunikaatiotapojen opettelusta on minulle ollutkin se hyöty, että yhteys ympäristöön ei katkea kokonaan. Kun vielä oppisin kehittämään toimivan kommunikaation myös Lucia-kissani tai vaikkapa naapurin Lulu-koiran kanssa, niin olisinkin jo todella monitaitoinen.

Olen kaksikielinen

Ulla Kungas

Ilmeisesti synnyin kuurona, koska 2-vuotiaana en osannut vielä puhua. Äitini huolestui ja vei minut kuulotutkimukseen. Siellä todettiin, että olen kuuro. Sain kuulolaitteen, vaikka en ole sitä paljon käyttänyt. Myöhemmin todettu, että minulla on Usherin oireyhtymä.

Silloin 60-luvulla meillä kotona ei osattu viittomakieltä, vaan käytimme omaa merkkikieltä tullaksemme toimeen. Isäni kuoltua äitini yritti myös puhua minulle, samoin ainoa sisareni Pirjo. Heidän avullaan saoin oppia hallitsemaan jonkun verran puhekieltä, mutta lastentarhassa ja koulussa sain lisäksi puheopetusta.

Vasta 12-vuotiaana opin viittomakieltä Mikkelin kuurojenkoululla. Tänä päivänä viiton ystäväni kanssa, mutta puhun enimmäkseni perheeni tai sukulaisteni kanssa. Tarvittaessa viitomme hämärässä tai pimeässä, jopa lasteni kanssa sormiaakkosten avulla.

Käyn enemmän kuurosokeiden tilaisuuksissa kuin kuurojen omista tilaisuuksista, koska en tunne kuuluvani kuurojen maailmaan, en viihdy siellä. Kerron tuosta myöhemmin, jos teitä kiinnostaa kuulla.

Suomen kieli vaikeaa

Suomen kieltä on ollut vaikea opetella, kun en kuule, miltä lauseet kuulostavat. Sinnikkäästi kuitenkin opettelin, ja olin jo yli 20-vuotias, ennen kuin opin ymmärtämään, miten suomea oikein kirjoitetaan. Lukeminen on paljon helpompaa kuin kirjoittaminen. On vaikea puhekeanoja sopiviksi lauseiksi niin, että tulen varmasti ymmärretyksi. Vieläkin tänä päivänä opettelen koko ajan lisää.

Muistelen nuoruuttani, kuinka koulutoverit moittivat minua tyhmäksi, kun en osannut kirjoittaa. Kokeukseni pohjalta toivon, että tuemme toisiamme opiskelussa ja jätämme moittimiset pois.

Loppujen lopuksi olemme kaikki samanlaisia ihmisiä, olemme kaikki kuinka viisaita tai tyhmiä tahansa. Siitä vaan opiskelemaan suomenkieltä ja myös viittomakieltä! Koska minäkin onnistuin, niin varmasti tekin onnistutte.

Viittomakieli

Viittomakielessä viittomat vastaavat puhuttujen kielten sanoja. Lauseen kieliopillisia osia ovat käsien liikkeet, ilmeet sekä suun ja vartalon liikkeet. Niillä voi olla myös äänensävyjä vastaava merkitys.

Viittomakielellä voi ilmaista itseään monipuolisesti. Alueelliset murteet, juhlatyyli, arkikieli tai lasten jokeltelut kuuluvat eri tilanteissa viittomakieliin. Joka maassa on oma viittomakielensä.

Viittomakieli on äänetön kieli. Jos puhutaan ja viitotaan yhtä aikaa, on kyseessä viitottu puhe. Silloin käytetään viittomia puhutun kielen sanajärjestyksen mukaan. Viitottu puhe ei ole itsenäinen kieli.

Viittomakieltä voi opiskella Kuurojen Liiton kursseilla, kansalais- ja työväenopistoissa ja kesäyliopistoissa. Kuuron lapsen vanhemmat voivat saada kotiopetusta

Kuurojen Liitossa toimii Viittomakielikeskus, joka palvelee kaikissa viittomakieleen liittyvissä asioissa.

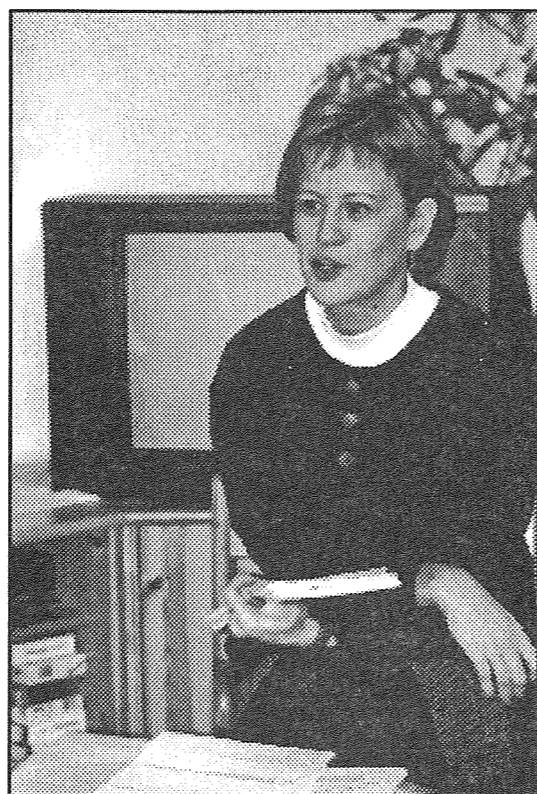
Aluesihteerit osana palveluverkosta

Raili Karisaari

Aluesihteerityö on yksi järjestöme kulmakivi, perustehtävä. Koko järjestöme toiminta on lähtenyt liikkeelle aluesihteerityöstä ja sen kehittämistä. Ensimmäinen juuri kuurosokeiden kuntoutustyöhön palkattu työntekijä oli Inger Lindgren. Yhdistyksen toiminnanjohtajana hän lähti kehittämään ajatusta palveluverkostosta, jossa on mukana koko sosiaali- ja terveydenhuollon kenttä.

Aluesihteerin työaika kuluu kotikäynteihin, kurssityöhön, ja neuvotteluihin eri virastojen ja yhteistyötahojen kanssa. Tänä päivänä aluesihteerin työ painottuu yhä enemmän tiedottamiseen ja kouluttamiseen. Oman aikansa vievät matkat paikasta toiseen. Aluesihteerille kertyy matkapäiviä runsaasti. Ajokilometrejä saattaa kertyä vuodessa jopa 18 000.

Toiminnan alkuvuosina monet kuurosokeat valittivat sitä, että aluesih-

Pirjo Neuvonen

teeriä oli vaikea tavoittaa. Toimistopäivänä puhelin oli koko ajan varattu. Nyt tilanne on jonkin verran helpottunut matkapuhelinten, vastaajien ja sähköpostin tultua käyttöön.

Tänä päivänä aluesihteerien työ on myös yhä enemmän verkostotyötä. Kuurosokeiden osalta palveluverkoston kuuluvat muun muassa Kansaneläkelaitos, keskussairaalat, kuntien sosiaalitoimi, työvoimaviranomaiset, työpaikat ja koulutoimi. Asiakkaan läheisillä – perheellä ja ystävillä – on merkittävä paikkansa. Lähellä asiakasta on myös aluesihteerin, joka edustaa kuurosokean edunvalvontajärjestöä, Suomen Kuurosokeat ry:tä.

Aluesihteerin kenttätö

Helsingin ja Uudenmaan aluesihteerin **Pirjo Neuvosen** erään työpäivän ohjelmaan sisältyi käynti asiakkaan luona. Mukaan oli kutsuttu myös Kelan paikallistoimiston, sosiaalitoimiston ja keskussairalan edustajat.

Kuurosokeus on etenevä vamma, jonka vuoksi myös asiakkaan palveluiden tarve muuttuu vuosien aikana, joskus nopeamminkin. Siksi on tarpeen aika-ajoin tarkistaa, onko asiakkaan tilanteessa tapahtunut oleellisia muutoksia. Suunnitelmien tarkistaminen on paikallaan myös silloin, kun asiakkaalla on jokin erityinen tavoite.

Tilannearvio kotona

Pirjo Neuvosen asiakas suunnitteli oman tietokoneen hankkimista. Tietokone olisi hänelle sekä ammattiin että peruselämiseen liittyvä apuväline, joka palvelisi häntä muun muassa tekstipuhelimena.

Tilannearvio tehtiin asiakkaan kotona. Eri sektoreita edustavien virkailijoiden kanssa käytiin läpi asiakkaan tilannetta, muun muassa näköön ja kuuloon liittyvien apuvä-

lineitä. Asiakkaan kerrostaloasunnon rappukäytävän valaistus todettiin riittämättömäksi jo sisääntullessa. Asia päätettiin hoitaa kuntoon mahdollisimman pian. Tarvittavat selvitykset ja suunnittelun lupasi hoitaa keskussairalan kuntoutusohjaaja. Työn kustannukset maksetaan sosiaalitoimistosta vammaispalvelulain mukaisesti.

Käytiin läpi myös muita palvelusuunnitelmaan liittyviä päätöksiä ja niiden tarkoituksenmukaisuutta. Myös tietokoneen myöntämisperusteet selvitettiin yhdellä istunnolla. Näin asiakas säästyi kulkemiselta eri virastoissa, ja samalla säästettiin myös asiakkaan kullankalliita tulkkitunteja.

Järjestöllämme on aluesihteeriverkosto, joka kattaa koko maan. Kymmenen aluesihteerin työskentelevät kukin omassa aluetoimistossaan ja jokaisella on hoidettavanaan määrätty alue. **Jormalle** kuuluu Suomi-neidon pää, käsivarsi ja ylävartalo, **Hilkka** huolehtii vyötärön seudusta. **Ingan, Ritvan, Riston ja Mikon** alueet ovat Suomi-neidon lanteilla. Eteläisimmät alueet, polven korkeudelta hameen helmaan, kuuluvat **Marjatan, Heikin, Kirstin ja Pirjon** alueisiin.

Yksilölliset polut työelämään

Jouni Onnela

Jälleen on aika miettiä hakeutumista yksilölliselle opiskelu- ja työllistymispolulle. Mikä se minun kohdallani voisi olla? Arlainstituutti tarjoaa taas syksystä tähän mahdollisuuden. Hakemuksia elokuussa alkavaan opiskeluun odotetaan Arlassa 15.4.1998 mennessä.

Tällä hetkellä instituutissa opiskelee noin kymmenen kuurosokeaa, useimmat heistä Jyväskylässä Antinkoti-projektin puitteissa. Myös kuuroja on hakeutunut ja voitu ottaa Arlainstituutin opiskelijoiksi.

Arla on nyt valmis tarjoamaan kuurosokeille mahdollisuutta yhteistyössä rakentaa yksilöllisiä suunnitelmia. Tavoitteena olisi joko työ tai jatko-opinnot muualla aina yliopisto-opiskeluun saakka.

Työ voi nykyisin olla hyvin erilaista ja erilaisin tavoin järjestettyä. Palkkatyö, itsenäinen työ, yrittäminen ja erilaiset tuetun työn muodot ovat käytössä. Näistä Arlainstituutilla on hyviä kokemuksia. Myös kuurosokeiden oma yhteisö tarjonnee mahdollisuuksia esimerkiksi verta-

istuen ja ohjauksen muodossa. Jos on jokin oma idea siitä, mitä työtä haluaisi tehdä, se kannattaa heti tuoda esille. Yhdessä voidaan tutkia, onko se mahdollista ja miten sekä mitä taitoja ja koulutusta se edellyttää.

Arlainstituutti tarjoaa jälleen mahdollisuuden rakentaa tällaisen oman opiskelu- ja työllistymispolun. Ensin määritellään päätavoite ja tämän jälkeen suunnitellaan ne opinnot, jotka ovat tavoitteen kannalta välttämättömiä. Jokainen voi edetä opinnoissaan omaan tahtiin.

Tärkeää olisi saada kokoon 5-6 henkilön ryhmä, jolloin syntyisi sopivasti kommunikaatiomahdollisuuksia ja voitaisiin harjoitella myös pienessä ryhmässä työskentelyn taitoja. Kyky työskennellä pienessä ryhmässä on nykyisin keskeinen ammattitaitovaatimus.

Ota yhteys Arlainstituuttiin! Tule neuvottelemaan! Tule vieraaksemme **Avoimien ovien päivään perjantaina 20.3.1998 kello 9-15.** Hakuilmoitus kokonaisuudessaan julkaistaan Kuurosokeiden Uutislehdessä. Arlainstituutin puhelin 09-511 081 ja osoite: Puustellinmäki 4-6, 02600 Espoo. Sähköpostin voit jättää vaikkapa rehtori Jouni Onnelalle osoitteella jouni.onnela@arlainst.fi.

Järjestön kesäleirejä

Lomaleiri 6.-10.7.1998

Lomaleirille ovat tervetulleita kuurosokeat ja heidän perheensä yhteiseen lomanviettoon ja harrastustoimintaan. Leirillä voi tavata toisia kuurosokeita ja perheitä. Lomaleirin aikana on mahdollista vaihtaa kokemuksia omasta elämästään toisten kanssa. Lapsille on järjestetty omaa ohjelmaa.

Yhdessäolo, virkistäytyminen ja uusien virikkeiden saaminen ovat leirin keskeisenä sisältönä. Leirin aikana on mahdollista yhdessä pohtia parisuhdetta, perhettä ja omaa elämäntilannetta. Samalla osallistujat voivat jakaa kokemuksiaan ja kertoa keinoistaan selviytyä eri elämäntilanteista. Leirin vetäjinä toimivat Pekka Juusola ja Saini Lepistö. Lomaleiristä ilmoitetaan tarkemmin Uutislehdessä.

Pyödyksestä pöytään - ruokaleiri 3.-7.8.1998

Makuelämykset ovat jokaisen ihmisen elämässä keskeisellä sijal-

la. Hyvin valmistettu ja maittava ateria saa jokaisen hyvälle mielelle. Pyödyksestä pöytään leirillä tutustutaan, suunnitellaan ja toteutetaan makuelämyksiä, jotka voivat rikastuttaa tulevan syksyn ja talven synkkyyttä arvaamattomalla tavalla.

Leirillä ei istuta valmiin ruokapöydän ääreen vaan ateriat suunnitellaan, ainekset hankitaan ja ruoka valmistetaan itse. Suunnittelua ja toteutusta ohjaamassa on Sirkka Saarinen Arlainstituutista. Leirin vetäjänä toimii Heli Huotarinen. Lisätietoja leiristä Uutislehdessä.

Opi vaeltamaan - ruskaleiri 28.9.-2.10.1998

Syksy on jo pitkällä, kun on vaeltusleirin vuoro. Pohjois-Karjalan Nurmeksessa järjestettävällä leirillä opetellaan vaeltamisen perusasioita ja suoritetaan päivän mittaisia vaelluksia. Yöksi palataan aina samaan paikkaan. Leirin vetäjinä toimivat Unto Honkanen ja Maisa Ritala. Lisätietoja leiristä Uutislehdessä.